

fo.remissvar@regeringskansliet.se
fo.ssk@regeringskansliet.se

Svenskt Vattens remissvar på ”En modell för svensk försörjningsberedskap (SOU2023:50)”

Diarienummer Fö2023/01478.

Sammanfattande synpunkter

Vatten- och avloppsorganisationernas behov av nödvändiga resurser för att upprätthålla dricksvattenproduktion och distribution, samt avledning och rening av avloppsvatten vid kris, höjd beredskap och krig analyseras eller kvantifieras inte i denna utredning och det ingick inte heller i direktivet.

Först när de föreslagna behovsanalyserna är på plats kan det samlade behovet identifieras. En del arbete är igångsatt när det gäller exempelvis reningskemikalier, men för behovet av elförsörjning och drivmedel finns det idag ingen samlad bild.

Utredningen pekar på dricksvattenförsörjningen som ett av de områden som ska omfattas av en försörjningsanalys med Livsmedelsverket som ansvarig myndighet. Utifrån de erfarenheter som inhämtats från samtal med kollegor i andra länder med erfarenhet av att bedriva va-verksamhet i en krigssituation, bör det övervägas att även inkludera avledning av spillvatten i försörjningsanalyserna eftersom konsekvenserna av ett icke fungerande avloppssystem har lett till stora sanitära olägenheter.

Trafikverkets föreslås få till uppgift att ta fram en försörjningsanalys inom transportinfrastruktur och transporter. Detta uppdrag bör även innefatta fordon för att kunna genomföra underhåll och reparationer på dricksvatten- och avloppssystem, dvs entreprenadmaskiner och lastbilar för va-organisationernas verksamheter. De svenska va-organisationerna är i regel beroende av upphandlade entreprenörer som tillhandahåller dessa resurser, vilka behöver vara tillgängliga för uppdrag inom va-sektorn om en försörjning ska kunna upprätthållas.

Det är också viktigt att de ansvariga myndigheterna förstår den struktur inom va-sektorn som växt fram under de senaste 10-15 åren. Idag bedrivs va-verksamheterna dels i traditionell förvaltning, men också i form av gemensamt ägda bolag som ansvarar för vatten- och avloppsverksamheten i flera kommuner, kommunalförbund, egna helägda bolag och bolag som förutom vatten- och avlopp också hanterar avfall, energi, fjärrvärme, bredband m m.

Det är således inte alltid ENBART kommunen som är den part som ska få information eller som ska lämna information till försörjningsanalyserna.

Vatten och avloppsverksamheten finansieras av avgifter som ska täcka nödvändiga kostnader för verksamheten. En viss grundberedskap som finansieras genom avgifterna, exempelvis för att klara avbrott och händelser i den normala driftsituationen, är rimligt. För kostnader kopplat till försörjningsberedskap utöver det behöver medel tillskjutas och en ansvarig aktör, som en myndighet eller liknande, bör utses för att förse VA-organisationerna med dessa medel.

Finansieringen av vatten- och avloppsverksamheten är som helhet en utmaning framöver med stora investeringsbehov i åldrande infrastruktur och nya tuffa lagkrav från EU, samtidigt som totalförsvaret ska byggas upp. Det ger å andra sidan en möjlighet att göra kloka val och ställa om till en ny omvärld, men Svenskt Vatten vill poängtera att det behövs en översyn och en helhetsbild för hur finansieringen av de svenska va-verksamheterna ska ske i framtiden.

Bakgrund

Utredningen syftar till att analysera och föreslå en funktion med ansvar för nationell samordning av försörjningsberedskapen samt utreda principer och former för finansiering av samhällets försörjningsberedskap.

Utredningen presenterar huvuduppgifter för en funktion med ansvar för den nationella samordningen av försörjningsberedskapen. Dessa inkluderar att ta fram en nationell försörjningsanalys avseende Sveriges samlade behov av försörjningsviktiga varor och tjänster, samråd med Försvarmakten om dess behov av civila resurser och att tillhandahålla en kontaktpunkt för företag för information och vägledning om produkt- och tjänstespecifika regler. Dessutom föreslås att denna funktion ska beredskapslagra varor som är försörjningsviktiga och som inte omfattas av någon annan myndighets ansvarsområde.

Ansvar för den nationella samordningen av försörjningsberedskapen föreslås ligga hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), vilket medför att MSB föreslås ombildas till en styrelsemyndighet och inrätta ett rådgivande organ – ett försörjningsberedskapsråd.

För att säkerställa effektiv och samordnad planering av försörjningsberedskapen föreslås vidare att regeringen ska uppdraga åt MSB att i samråd med Försvarmakten precisera planeringsantaganden för försörjningsberedskapen. Det framhålls att alla sektorer av samhället måste bidra till försörjningsberedskapen, inklusive privat och kommunal verksamhet, och att förslagen har en utvecklande och långsiktig karaktär.

Elisabeth Unell
Ordförande
Svenskt Vatten AB:s styrelse

Pär Dalhielm
VD
Svenskt Vatten AB